

KVALITATIIVINEN ASUKASTILATUTKIMUS

Espoon kaupunki – 4 V-hanke

Taloustutkimus Oy

27.11.2009.

Kati Myrén

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO.....	1
1.1 Tutkimuksen tavoite.....	1
1.2 Tutkimusmenetelmä ja kohderyhmä.....	1
1.3 Tutkimuksen ohjausryhmä.....	2
2. YHTEENVETO.....	3
3. MIELIKUVAT KAIKILLE AVOIMISTA YHTEISISTÄ TILOISTA.....	4
3.1 Spontaanit ajatukset.....	4
3.2 Kaikille avoimien yhteisten tilojen ominaisuudet.....	4
4. ASUKASTILOJEN ULKOISET PUITTEET JA SISÄLTÖÖN LIITTYVÄT TEEMAT.....	5
4.1 Ulkoiset puitteet: Nykyiset olosuhteet ja haasteet.....	5
4.2 Asukastilojen toiminta ja asiakkaat.....	7
5. TULEVAISUUDEN KUVA.....	9
5.1 Haasteita ja kehitysehdotuksia.....	9

Kysymyslomake

1. JOHDANTO

Taloustutkimus Oy on tehnyt tämän tutkimuksen Espoon kaupungin toimeksiannosta.

1.1 Tutkimuksen tavoite

Tämä tutkimus on osa Euroopan Aluekehitysrahaston osarahoittamaa 4V-hanketta. Väliä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin – yhteisöllisyys ja hyvä elinympäristö -hankkeen toteuttaa Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy (pää toteuttaja) yhdessä Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien kanssa. Hanke saa rahoitusta EU:lta Etelä-Suomen kilpailukykyä ja työllisyyttä tukevasta EAKR-ohjelmasta sekä kansallista rahoitusta Uudenmaan liitolta. Hankkeen tavoitteena on parantaa elinympäristöä, viihtyisyyttä ja turvallisuutta edistämällä kestävää, osallistumiseen ja yhteisöllisyyteen perustuvaa suurkaupunkikulttuuria ja elämäntapaa.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on saada kokonaisvaltainen kuva asukas- ja yhteisöllisyyttä palvelevien tilojen toiminnan edellytyksistä, itse toiminnasta ja yleisesti tilojen merkityksestä niin käyttäjille kuin koko asuinalueelle/ympäristölle.

Tutkimuksessa käsiteltävät aihealueet ovat:

- Mielikuvat ja näkemykset kaikille avoimista yhteisistä tiloista (asukastiloista)
- Asukastilojen ulkoiset puitteet
- Asukastilojen sisältöön liittyvät teemat
- Kehitysehdotukset ja tulevaisuudennäkymät

Tutkimuksessa käytetty kysymyslomake on tutkimuksen liitteenä.

1.2 Tutkimusmenetelmä ja kohderyhmä

Tutkimuksen aineisto on kerätty syvähaastatteluin ja ryhmäkeskusteluin. Noin tunnin mittaisia syvähaastatteluja tehtiin kahdeksan ja noin kahden tunnin mittaisia ryhmäkeskusteluja oli kaksi. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat asukastiloista vastaavat ja niissä työskentelevät/toimivat henkilöt. Kohderyhmä oli jaettu syvähaastatteluihin ja ryhmäkeskusteluihin seuraavasti:

Syvähaastatteluihin osallistui kahdeksan asiantuntijaa, jotka joko vastaavat yhdestä tai useammasta asukastilasta ja ovat muuten ns. asiantuntijaroolissa liittyen kaikille avoimiin yhteisiin tiloihin. Ryhmäkeskusteluihin osallistui asukastilojen ja asukasyhdistysten edustajia sekä kaupunkien tilavastaavia ja järjestötiloista ja niiden toiminnasta vastaavia henkilöitä. Kahteen ryhmäkeskusteluun osallistui yhteensä 13 henkilöä. Tämän tutkimuksen aineisto koostuu siis yhteensä 21 henkilön vastauksista.

Syvähaastattelut toteutettiin 14.10. – 10.11.2009 välisenä aikana. Ryhmäkeskustelut puolestaan pidettiin Helsingissä Taloustutkimuksen toimitiloissa

29.10.2009. Ryhmäkeskustelut ja osan haastatteluista veti YTL, tutkimuspäällikkö Kati Myrén. Syvähaastatteluja teki myös market research trainee Katriina Pasanen.

Tämä raportti sisältää tutkimuksen päätulokset ja johtopäätökset. Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että haetaan selittäviä ja syväluotaavia vastauksia kysymyksiin. Alhaisen vastaajamäärän takia tutkimustulokset eivät ole yleistettävissä.

1.3 Tutkimuksen ohjausryhmä

Tutkimuksen ohjausryhmään on kuulunut eri toimialojen edustajia seuraavasti: Kristiina Alppivuori Sosiaali- ja terveystoimesta, Pirkko Andrejeff, Arja Laakkonen ja Merva Mikkola Sivistystoimesta, Ritva Helminen-Halkola ja Mervi Romppanen (pj., 4V-hanke) Tekninen- ja ympäristötoimesta (kaupunkisuunnittelukeskus), Tuula Miettinen, Keskushallinnosta (kehittämis- ja tutkimusyksikkö) sekä Tuija Hyyrynen ja Laura Virta 4V-hankkeesta , lisäksi asiantuntijoina ovat osallistuneet Riitta Halttunen Sommerdahl Helsingin kaupungista, Tapio Maljonen ja Jiri Sironen Vantaa kaupungista sekä Hanna Lilja ja Maija Sarpo 4V-hankkeesta sekä Vesa Surakka Keskushallinnosta (kehittämis- ja tutkimusyksikkö).

2. YHTEENVETO

Käsite kaikille avoimet yhteiset tilat on laaja sisältäen monenlaisia ja toiminnaltaan monipuolisia tiloja. Tiivistäen voidaan todeta, että kaikille avoimet yhteiset tilat ovat maksuttomia kohtaamis- ja harrastuspaikkoja palvellen kaikkia kaupunkilaisia. Kaikille avoimet yhteiset tilat mahdollistavat ihmisten positiiviset kohtaamiset ja mielekkään tekemisen myönteisessä ympäristössä. Parhaimmillaan kaikille avoimet yhteiset tilat rakentavat sosiaalista pääomaa, joka on edellytyksenä sille, että ihmiset tuntevat kuuluvansa johonkin joukkoon.

Haastattelujen perusteella voidaan todeta, että suurimmat haasteet liittyen asukastilojen ulkoisiin puitteisiin ovat sijainti, resurssit, tilojen aktiivinen käyttö ja kestävä kehityksen periaatteiden toteuttaminen ja eteenpäin vieminen sekä kunnossapito. Monille on tärkeää, että tila sijaitsee lähellä. Resursseja puolestaan tarvitaan ylläpitämään ja pyörittämään toimintaa, organisoimaan tilavarauksia ja ennen kaikkea huolehtimaan siitä, että tiloja käytetään asiallisesti. Kestävän kehityksen edistämiseen toivotaan yhteisiä pelisääntöjä ja kunnossapidon osalta perusasioiden tulee olla kunnossa (ei hometta, siivottu huolellisesti, lamput vaihdetaan ripeästi jne.).

Kaikille avoimien yhteisten tilojen toiminnan voi karkeasti jakaa kahteen pääkategoriaan: kaikille tarkoitettuun toimintaan ja kohdennettuun toimintaan. Molemmissa kategorioissa toiminnan luonne voi olla joko ns. vapaata oleilua tai järjestettyä toimintaa. Tutkimuksen perusteella vaikuttaa siltä, että kaikille avoimissa yhteisissä tiloissa on enemmän järjestettyä toimintaa. Vapaan ”hengailun” mahdollisuutta toivottiinkin lisää. Jossain määrin omana asukastilaryhmänä on vielä taloyhtiöiden omat asukastilat, joissa toiminta perustuu yleensä taloyhtiössä asuvien asukkaiden aktiivisuuteen ja toiminta on pääsääntöisesti suunnattu taloyhtiössä asuville.

Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että tulevaisuuden haasteina kaikille avoimissa yhteisissä tiloissa ovat tilojen aktiivinen käyttö, resurssit, yhteiset pelisäännöt, yhteistyö yli rajojen, markkinointi ja tiedottaminen sekä paitsioon jäävien ryhmien huomioiminen ja kysynnän ja tarjonnan yhteen saattaminen.

Kaikille yhteisten tilojen toiminta on tärkeää; toiminnan avulla voidaan luoda sosiaalisia verkostoja ja kokea yhteenkuuluvuudentunnetta sekä pystytään ilmaisemaan ja toteuttamaan itseä positiivisessa ja kannustavassa ympäristössä. Kaikille yhteisten tilojen tärkeänä tehtävänä on ehkäistä syrjäytymistä ja edistää sosiaalista pääomaa. Tästä syystä haastateltavien yhteinen vetoomus oli, että toimintaedellytykset ja tilat on turvattava.

3. MIELIKUVAT KAIKILLE AVOIMISTA YHTEISISTÄ TILOISTA

3.1 Spontaanit ajatukset

Aivan ensimmäisenä tutkimukseen osallistuneilta kysyttiin, mitä ajatuksia heillä herää, kun he ajattelevat kaikille avoimia yhteisiä tiloja. Vastausten perusteella voidaan todeta, että käsite 'kaikille yhteiset tilat' on laaja sisältäen monenlaisia ja toiminnaltaan monipuolisia tiloja. Tutkimukseen osallistuneet kuvailivat kaikille yhteisiä tiloja seuraavasti:

- Kaikkia kaupunkilaisia palvelevia – ”vauvasta vaariin”, kaikenikäisille
- Usein kaupungin hallinnoimia ja/tai ylläpitämiä
- Helposti lähestyttäviä, avoimia, matalan kynnyksen paikkoja
- Paikallisia
- Maksuttomia
- Kukin voi saapua vapaasti omalla ajallaan
- Mahdollisuus verkostoitumiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen
- Tapaamis-, opiskelu- ja harrastustiloja
- Toiminnallisia kohtaamispaikkoja, joissa on toimintaa laidasta laitaan. Toiminnan järjestäjinä yleensä seurat ja järjestöt, jotka vuokraavat tiloja toimintaansa.

3.2 Kaikille avoimien yhteisten tilojen ominaisuudet

Kaikille avoimet yhteiset tilat ovat siis kaikkia kaupunkilaisia palvelevia tiloja, joissa ihmisillä on mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen ja toiminnallisuuteen. Kaikille avoimet yhteiset tilat mahdollistavat ihmisten positiiviset kohtaamiset ja mielekkään tekemisen myönteisessä ympäristössä. Myös paikallisuuden merkitystä korostettiin vastauksissa. Erityisesti Espoon kaltaisessa kaupungissa, jossa eri kaupunginosat ovat hyvinkin etäällä toisistaan ja julkinen liikenne ei välttämättä ole samalla tasolla kuin esimerkiksi Helsingissä, paikallisuudella ja tilan läheisyydellä on suuri merkitys. Tilojen vaikutusta paikallisidentiteettiin ei myöskään pidä väheksyä. Kaikki edellä mainitut ominaisuudet ovat omalta osaltaan rakentamassa sosiaalista pääomaa, joka on edellytyksenä sille, että kaupunkilaiset tuntevat kuuluvansa joukkoon.

Myös maksuttomuus tuli vastauksissa voimakkaasti esille. Kaikille avointen yhteisten tilojen tulisi olla maksuttomia, jotta kaikilla halukkailla olisi mahdollisuus tulla mukaan. Toisaalta monet myönsivät, että kohtuullinen korvaus esimerkiksi materiaalikuluista ja järjestetystä toiminnasta on täysin ymmärrettävää ja hyväksyttävää, mutta tällöin tulisi miettiä mahdollisia tukitoimia, jotta maksullisuus ei olisi este osallistumiselle.

Kaikille avoimina yhteisinä tiloina mainittiin useimmiten kirjastot. Esille tulivat myös nuorisotilat, koulut, päiväkodit, asukaspuistot, taloyhtiöiden asukastilat ja museot.

4. ASUKASTILOJEN ULKOISET PUITTEET JA SISÄLTÖÖN LIITTYVÄT TEEMAT

4.1 Ulkoiset puitteet: Nykyiset olosuhteet ja haasteet

Sijainti

Haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että tilojen sijainti tuo haasteita erityisesti Espoossa, jossa kaupunkirakenne on hajanainen eikä julkinen liikenneverkosto ole välttämättä yhtä tehokas kuin esim. Helsingissä. Tilojen paikallisuuden merkitystä korostettiin haastatteluissa paljon. Sen lisäksi että tilan läheisyys käyttäjälle nähtiin tärkeänä, sijainnilla uskottiin olevan myös merkitystä alueen paikallisidentiteetille. Edelleen tilan läheisyys korostuu erityisesti lasten ja nuorten sekä vanhusten kohdalla. Toisaalta paikallisuuden ja läheisyyden merkitys vähenee, kun puhutaan tilasta, jonka toiminta on niin kiinnostavaa, että tilaan halutaan tulla kauempaankin. Hyvinä esimerkkeinä tästä voidaan mainita johonkin tiettyyn teemaan kuten ympäristöasioihin tai suosittuun toimintaan kuten nuorille suunnattuun toimintaan keskittyneet tilat.

Paikallisuudella on merkitystä alueen identiteettiin ja tilan käyttöhalukkuuteen.

Tilojen käyttöaste

Eräs melko voimakkaasti esille tullut asia liittyi tilojen vajaakäyttöön. Monien mielestä olemassa olevia tiloja voisi käyttää nykyistä aktiivisemmin ja monipuolisemmin. Toisaalta tässä nähtiin haasteena resurssipula; esimerkiksi mikäli kirjastoa haluttaisiin käyttää muulloin kuin kirjaston aukioloaikoina, pitäisi varmistua siitä, ettei kirjaston arvokkaalle omaisuudelle tapahdu mitään, sama koskee esimerkiksi kouluja ja päiväkoteja. Monet ehdottivat, että tilojen vajaakäyttöön voitaisiin vaikuttaa paitsi resursseilla myös organisoinnilla. Haastateltavat peräänkuuluttivat sähköistä mahdollisuutta varata tiloja (sähköinen ”tilapörssi”) sekä hoitaa myös maksut sähköisesti ilman raskasta byrokratiaa. Yleisenä huomiona kuitenkin todettiin, että vaikka tiloja toivottiin käytettävän aktiivisemmin ja monipuolisemmin, tulee kunkin tilan toiminnan olla itse tilaa kunnioittavaa, ts. kussakin tilassa tulee järjestää juuri sille tilalle sopivaa toimintaa.

Tilojen aktiivista käyttöä tulee edistää tilojen henkeä kunnioittaen ja irtaimistosta huolehtien.

Tilojen viihtyisyys, kunto ja kunnossapito

Mietittäessä itse tiloja, kaikki olivat yksimielisiä siitä, että tilojen tulee olla viihtyisiä ja myös muunneltavissa olevia. Monet kuitenkin täsmensivät, että kävijät ovat yleensä tyytyväisiä hyvin vähään. Toisin sanoen viihtyisyys ei välttämättä tarkoita luksusta vaan perusasioiden toimivuutta. Edelleen se, ettei tiloissa ole homeongelmaa ja ne ovat esteettömiä kulkea, ovat tärkeitä asioita. Haastateltavat uskoivat, että homeongelmia ei tiloissa ollut, mutta esteettömyys sen sijaan ei toteudu kaikkialla aivan toivotulla tavalla.

Siivous ja kiinteistönhoito ovat tilasta riippuen joko ulkoistettu tai tilalla on ”oma” siivooja ja talonmies. Molemmista vaihtoehdoista kuultiin sekä hyviä että huonoja kokemuksia. Muutamat haastateltavat kertoivat, että heillä on säännöllisin väliajoin kokous, jossa talon, siivoojien ja kiinteistönhoitajien edustajat tapaavat ja näissä kokouksissa käydään läpi tehtäviä – mikä on toiminut hyvin ja missä asioissa voitaisiin parantaa. Kokouksista oli ainoastaan positiivisia kokemuksia ja näiden ansiosta kukin hoiti työnsä toivotulla tavalla.

Tilojen tulee olla viihtyisiä, muunneltavissa olevia, esteettömiä ja turvallisia. Kommunikointi eri osapuolten välillä (”talohenkilökunta”, käyttäjät, siivous, huolto jne.) on tärkeää.

Kestävä kehitys

Kaikki haastateltavat myönsivät, että kestävä kehitys on teema, jonka merkitys kasvaa koko ajan ja siitä ollaan kiinnostuneita. Yleisesti voidaan todeta, että suurimmassa osassa tiloista on perusasiat kunnossa tältä osin, mutta monet toivoisivat voivansa tehdä enemmän. Esimerkiksi jätteiden lajittelun esteenä saattoi olla se, ettei pihalla yksinkertaisesti ole jäteastioita eri jätteille. Myös aika- ja resurssipula olivat osasyynä sille, että asiaan ei voitu tällä hetkellä panostaa enempää. Kestävästä kehityksestä puhuttaessa monet toivat esille myös järjestöjen roolin ja tiiviin yhteistyön tiloja vuokraavien tahojen kanssa. Olisi tärkeää, että kaikilla tilaa käyttävillä osapuolilla olisi yhteiset ja selkeät pelisäännöt liittyen kestäväan kehitykseen ja kaikki myös sitoutuisivat noudattamaan laadittuja pelisääntöjä.

Kestävän kehityksen merkitys kasvaa koko ajan.

Haastattelujen perusteella voidaan todeta, että suurimmat haasteet liittyen asukastilojen ulkoisiin puitteisiin ovat sijainti, resurssit, tilojen aktiivinen käyttö ja kestävän kehityksen periaatteiden toteuttaminen ja eteenpäin vieminen sekä kunnossapito. Monille on tärkeää, että tila sijaitsee lähellä. Resursseja puolestaan tarvitaan ylläpitämään ja pyörittämään toimintaa, organisoimaan tilavarauksia ja ennen kaikkea huolehtimaan siitä, että tiloja käytetään asiallisesti. Kestävän kehityksen edistämiseen toivotaan yhteisiä pelisääntöjä ja kunnossapidon osalta perusasioiden tulee olla kunnossa (ei hometta, siivottu huolellisesti, lamput vaihdetaan ripeästi jne.).

4.2 Asukastilojen toiminta ja asiakkaat

Kaikille avoimien yhteisten tilojen toiminnan voi karkeasti jakaa kahteen pääkategoriaan: kaikille tarkoitettuun toimintaan ja kohdennettuun toimintaan. Molemmissa kategorioissa toiminnan luonne voi olla joko ns. vapaata oleilua tai järjestettyä toimintaa.

Kirjastot ovat hyvä esimerkki tiloista, mihin kuka tahansa voi tulla eikä siellä välttämättä ole mitään järjestettyä toimintaa. Toisena esimerkkinä voidaan mainita ns. olohuoneet, joiden periaate on, että ne ovat avoimia kaikille ja niissä on mahdollisuus oleiluun ja muiden ihmisten kohtaamisiin. Monet haastateltavat itse asiassa toivoivat lisää tiloja, joihin voisi vain tulla ilman että tarvitsisi osallistua mihinkään järjestettyyn aktiviteettiin. Haastattelujen perusteella vaikuttaa siltä, että kaikille avoimissa yhteisissä tiloissa vapaata oleilua yleisempää on järjestetty toiminta. Monet sanoivat, että heidän edustamassaan tilassa toimintaa järjestävät pääasiassa erilaiset järjestöt ja seurat ja että toimintaa on monipuolisesti eri käyttäjäkunnille.

Nuorisotilat puolestaan ovat hyvä esimerkki kohdennetuista tiloista ja toiminnoista. Toisena esimerkkinä voidaan mainita johonkin yhdistävään tekijään perustuvat tilat ja toiminnot, kuten luontoon ja kestäväan kehitykseen keskittyvät tahot. Myös näissä toiminnot voivat olla joko vapaata oleilua tai järjestettyä toimintaa, yleisemmin järjestettyä.

Vaikka paikallisuus on tärkeää, kohdennetulle ja järjestetylle toiminnalle on tyypillistä, että toimintaan voidaan tulla mukaan kauempaakin. Esimerkiksi joissakin nuorille suunnatuissa tiloissa toiminta itsessään koetaan niin mielekkääksi, että paikalle voidaan saapua matkan takaa. Paikallisuus taas korostuu erityisesti silloin, kun puhutaan ns. vapaasta toiminnasta.

Järjestetyn ja vapaan toiminnan lisäksi kaikille avoimissa yhteisissä tiloissa järjestetään aika ajoin tempauksia, avointen ovien tapahtumia ja teemallisia yleisötapahtumia, joihin kaikki ovat tervetulleita. Näiden tapahtumien tarkoituksena on mm. markkinoida järjestön tai yhteisön toimintaa, edistää niitä asioita, jotka

järjestävälle taholle ovat tärkeitä (esim. kestävän kehityksen periaatteet) ja ylipäänsä saada mukaan uusia aktiivisia tekijöitä.

Tilojen tyypittely: Kohdennettua toimintaa vs. vapaata oleilua tiloissa, jotka on tarkoitettu kaikille tai tietyille kohderyhmälle.

Kahdesta pääkategoriasta ehkä hieman omana ryhmänä voidaan pitää taloyhtiöiden hallinnoimia asukastiloja. Näissä toiminta perustuu taloyhtiössä asuvien asukkaiden aktiivisuuteen ja se on tarkoitettu yleensä taloyhtiössä asuville asukkaille. Taloyhtiöiden asukastilat ovat merkityksellisiä paitsi sosiaalisen kanssakäymisen myös ”taloidentiteetin” ja alueidentiteetin kannalta.

5. TULEVAISUUDEN KUVA

5.1 Haasteita ja kehitysehdotuksia

Haastatteluissa usein esille tullut ongelma oli tilojen vajaakäyttö. Tilojen aktiivisemmän käytön yhtenä haasteena nähtiin resurssien puute; kuka valvoo, ettei itse tilalle ja siellä olevalle mahdollisesti hyvinkin arvokkaalle omaisuudelle tapahdu mitään? Myös varausjärjestelmiin toivottiin parannusta; sähköinen varausjärjestelmä helpottaisi toimintaa huomattavasti ja edistäisi omalta osaltaan tilojen varaamista. Lisäksi eri tahojen välisen yhteistyön uskottiin edistävän tilojen aktiivisempaa ja myös helpompaa käyttöä.

Resurssipula yleisellä tasolla nähtiin eräänä haasteena. Haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, että jokaisessa tilassa tulisi olla tilavastaava, vahtimestari tai muu vastaava, joka huolehtisi, että tiloja käytetään asianmukaisesti ja paikat pysyvät kunnossa. Täällä hetkellä tilanne vaikuttaa siltä, että tämän kaltaisia resursseja ollaan enemmän karsimassa kuin lisäämässä, ja tämä suunta huolestutti haastateltavia. Resursseihin liittyy myös se, että toimintaa järjestävillä tahoilla olisi riittävästi henkilökuntaa ja/tai vapaaehtoisia, jotka ylläpitävät ja järjestävät toimintaa.

Yhteisten pelisääntöjen laatiminen on tärkeää. Kaikille avoimet yhteiset tilat ovat ikään kuin kaikkien käyttäjien omaisuutta, ja tästä omaisuudesta tulisi jokaisen huolehtia. Tätä varten olisi hyvä olla olemassa yhteiset pelisäännöt, joiden mukaan kukin tilan käyttäjä toimii. Pelisääntöihin tulisi sisällyttää niin itse tilasta huolehtiminen kuin esim. kestävä kehityksen periaatteiden mukaan toimiminen (kierrätys, energiasäästö jne.).

Monet haastateltavista peräänkuuluttivat yhteistyön tärkeyttä. Tällaisenaan tilanne nähtiin jossain määrin byrokraattisena ja kankeana. Yhteistyön tulisi toimia jouhevasti yli rajojen kattaen julkisen, kaupallisen ja kolmannen sektorin. Tosin tässä kohdin muistutettiin, että vaikka yhteistyö kaupallisten toimijoiden kanssa voisi olla hedelmällistä, tulisi yhteistyön tapahtua ei-kaupallisten toimijoiden ehdoilla. Yhtenä esimerkkinä kaupallisen ja ei-kaupallisen tahon liitosta mainittiin ostoskeskukset, joiden merkitys avoimina yhteisinä tiloina oli kasvanut.

Markkinointi ja tiedottaminen nähtiin myös haasteena. Monien mielestä markkinointiin ja tiedottamiseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota, sen tulisi olla näkyvämpää. Erilaiset kampanjat, esitteet ja luonnollisesti nettisivut ovat tärkeässä roolissa markkinoinnissa. Monet olivat myös sitä mieltä, että toiminnassa mukana olevien tulisi jalkautua ihmisten pariin. Nuoria voitaisiin värvätä mukaan toimintaan esimerkiksi koulujen kautta.

Kaikki olivat yksimielisiä siitä, että kaikille avoimia yhteisiä tiloja tarvitaan ja verkostoa ei saa karsia. Päinvastoin, osallistujat löysivät joitakin käyttäjäryhmiä,

joita voitaisiin huomioida enemmän. Jossain määrin paitsioon jäävinä ryhminä mainittiin erityisesti 18-25-vuotiaat, mutta myös alle 18-vuotiaat nuoret, maahanmuuttajataustaiset - erityisesti tytöt, asunnottomat ja muut laitapuolen kulkijat sekä kotiäidit ja vanhukset.

Haastateltavien mukaan tarvittaisiin lisää tiloja, joissa voisi vain ”hengailia”, myös bänditiloille olisi kysyntää. Tilojen vuokraamisessa ja/tai toiminnallisuudessa tulisi myös huomioida entistä paremmin yllä mainitut jossain määrin paitsioon jäävät ryhmät. Erityisesti nuorille toivottiin riittävästi ja riittävän isoja tiloja.

Kaikille avoimista tiloista puhuttaessa ja niiden toimintaa ja vetovoimaa pohtiessa tulee miettiä kokonaisuutta. Tilan houkuttelevuus koostuu mm. sijainnista, aktiviteeteista ja viihtyisyydestä, mutta myös ilmapiiristä. Kaikille avoimeen tilaan pitää olla mukava ja helppo mennä – ilmapiirin tulee olla kutsuva.

Haasteet

- Tilojen aktiivinen käyttö
- Resurssit
- Yhteiset pelisäännöt
- Yhteistyö yli rajojen
- Markkinointi ja tiedottaminen
- Tiheän verkoston säilyttäminen
- Paitsioon jäävien ryhmien huomioiminen
- Kysynnän ja tarjonnan yhteen saattaminen

LIITE: KYSYMYSLOMAKE**Asukastilatutkimus
HAASTATTELURUNKO, Kati Myrén
Lokakuu, 12.10.2009****Haastattelut:**

- 8 yksilöhaastattelua, kesto noin 1 h, kohderyhmänä asukastilojen vastuulliset vetäjät
- 2 ryhmäkeskustelua, kesto max. 2 h, kohderyhmänä asukasyhdistysten edustajia, kaupunkien tilavastaavia (Espoo, Helsinki, Vantaa), järjestötiloista ja niiden toiminnasta vastaavat, seurakunnan edustajat
→ ryhmäkeskustelujen osallistujat jakautuvat kahteen ryhmään tasaisesti eri taustojen mukaan, kumpaankin ryhmään värvätään 10 henkilöä (7-8 osallistuu).
- Ajankohta: Raportti viikolla 46 (presentaatio 13.11.2009)

ESITTELY (10 min)

Tervetuloa ja esittely: Osallistujille/haastateltavalle kerrotaan yleisellä tasolla tutkimuksen aihe:

"Tällä tutkimuksella selvitetään teidän, toiminnassa tavalla tai toisella mukana olevien mielipiteitä kaikille avoimista yhteisistä tiloista, joissa ihmiset voivat tavata ja viettää aikaa..."

Kerrotaan ryhmäkeskustelun/haastattelun luonteesta: "ei oikeita, eikä väärää vastauksia, kaikki mielipiteet ovat tärkeitä ja tutkimuksen kannalta mielenkiintoisia. ..."

Kerrotaan "säännöt" ja nauhoitukset ym. relevantti.

Osallistuja(t) esittelevät itsensä: nimi, ikä, mitä asukastilaa "edustaa ja tehtävä/vastuu tässä asukastilassa? Kuinka pitkään on tehnyt työtä kyseisessä tehtävässä? Kuinka paljon per viikko työskentelee tässä tehtävässä? (haetaan "sitoutumisen" tasoa)

1. MIELIKUVAT KAIKILLE AVOIMISTA YHTEISISTÄ TILOISTA – YLEINEN TASO

- Mitä ajatuksia teille herää, kun ajattelette kaikille avoimia yhteisiä tiloja? (SPONTAANI – annetaan kertoa hetki vapaasti)
- Mitä kaikille avoimia yhteisiä tiloja teille tulee mieleen?
- Mitä mielikuvia/ominaisuuksia liitätte tällaisiin kaikille avoimiin yhteisiin tiloihin? (Esim. helppo tulla, lähellä, ilmaisia, yhteisöllisyys, luonteva tapaamispaikka, "olohuone" jne.)
- Mitä hyvää kaikille avoimissa yhteisissä tiloissa on? Entä mitä huonoa kaikille avoimissa tiloissa on? Perustelkaa vielä vastauksianne hieman.
- Mikä merkitys paikallisuudella on liittyen kaikille yhteisiin tiloihin?
- Miten parantaisitte/muuttaisitte kaikille avointen yhteisten tilojen toimintaa?

2. ASUKASTILOJEN ULKOISET PUITTEET JA SIJAINTI

Yleisen pohdinnan jälkeen (osa 1)

haastattelussa/ryhmäkeskustelussa keskitytään kunkin edustamaan asukastilaan → osallistuja vastaa kysymyksiin siis edustamansa asukastilan näkökulmasta.

- Kertokaa hieman asukastilasta, jota te edustatte (kaikki kertovat lyhyesti ”omasta” asukastilastaan).
- Jos teidän tulisi mainita yksi erityinen piirre juuri teidän edustamassanne asukastilassa, mikä se on? Mikä siis on ainutlaatuista/uniikkia juuri teidän asukastilallenne?
- Kertokaa vielä, ketkä ovat tilanne tyyppillisiä käyttäjiä?
 - o Kävijämäärät
 - o Ikäryhmät
 - o Tulevatko kävijät yksilöinä vai ryhminä tiloihin – missä painopiste
 - o Voiko kävijä yksityishenkilönä vuokrata tilan esim. jumppaa varten → onko näin toimittu → esimerkit
- Mikä tai mitkä tahot ovat vastuussa asukastilasta?
- Millainen rahoitus tiellä on (rahoitus ja sen muoto – jatkuva vs. määräaikainen)
 - o Rahoitusmalli vs. toivottu/optimaalinen rahoitusmalli
 - o Mistä kaikkialta rahaa tulee/rahoitusta saadaan/kerätään
- Koetteko, että asukastilalla on jotain rajoitteita – kertokaa hieman tarkemmin? Entä miten koette tilan muunneltavuuden?
- Kertokaa hieman tarkemmin miten koette seuraavat asiat liittyen edustamaanne asukastilaan:
 - o sijainti
 - o aukiolo
 - o henkilökunta
- Miten tilassanne on hoidettu:
 - o siivous
 - o kiinteistönhoito
 - o turvallisuus
 - o Rakennuksen kunto
 - o Terveysnäkökulma (rakennuksen kuntoon liittyen, esim. homeongelmat)
- Miten kestävä kehityksen periaatteet näkyvät toiminnassa ja ylläpidossa yleensä sekä hankinnoissa?
 - o jätteiden lajittelu
 - o lähiruoka
 - o kierrätys
 - o energia

 - o tasa-arvoisuus
 - o mahdollisuus sosiaalisten kontaktien luomiseen
 - o osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
 - o monikulttuurisuus

3. ASUKASTILOJEN SISÄLTÖÖN LIITTYVÄT TEEMAT

Seuraavassa osiossa keskitytään asukastilojen sisältöön; mitä toimintaa on, mikä toimii hyvin, missä on onnistuttu jne.

- Kertokaa hieman tarkemmin, mitä toimintaa asukastilassanne järjestetään?
 - o jatkuva toiminta vs. kurssimuotoinen toiminta vs. teema/tempausluontoinen toiminta
 - o toisiaan tukevat toiminnot
- Mikä toiminnan muoto tai mitkä toiminnot mielestänne toimivat hyvin? Miksi? → MUILTA KYSYTÄÄN: voisiko tämä toimia myös tiedän asukastilassanne? Miksi/miksi ei?
- Mikä toiminta ei yrityksistänne huolimatta ole käynnistynyt tai sujunut toivotulla tavalla? Miksi? → Mitä mieltä asiakkaat olivat tästä?
- Miten paljon itse pääsette tai haluatte vaikuttaa toimintaan?
- Teettekö yhteistyötä muiden tilojen (esim. koulujen) kanssa? Kertokaa tästä hieman tarkemmin (plussat ja miinukset)
- Kuinka aktiivinen rooli itse tilojen käyttäjillä eli kävijöillä on toiminnan suunnittelussa ja järjestämisessä?
- Mitä uutta toimintaa haluaisitte asukastilaanne? Entä mitä toimintaa haluaisitte lisätä?
 - o asiakkaiden toiveet
- Miten itse toiminnassa näkyy kestävän kehityksen periaatteet?
 - o esim. neuvontaa ympäristövastuullisesta elämisestä
 - o tasa-arvoisuus
 - o mahdollisuus sosiaalisten kontaktien luomiseen
 - o osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
 - o monikulttuurisuus
 - o mitä asiakkaat haluaisivat tietää/osata/oppia? Usein kysytyt kysymykset?
 - o Mitä muuta neuvontaa on järjestetty tai haluaisitte järjestää
 - o Koetteko itse tietävänne tarpeeksi, jotta voitte neuvoa muita → ehdotukset tähän (esim. koulutusta)
 - o Voisiko tila toimia eräänlaisena neuvontapisteenä? Millaisena (visio)?
- Miten olette tiedottaneet toiminnastanne?
 - o asiakkaiden toiveet
- Onko edustamaanne tilaa kohennettu jollain tavalla? PUMPPAA:
 - o mukavat kalusteet
 - o siisteys
 - o ”terve tila”
 - o Muuta

4. LOPUKSI

Lopuksi vedetään keskustelu/haastattelu yhteen, kysytään muutama kokoava kysymys, annetaan mahdollisuus palautteelle jne.

- Lopuksi haluaisin vielä kysyä, miten te näette asukastilojen merkityksen alueidentiteetin kannalta?
 - o alueidentiteetin vahvistaminen
 - o yhteisöllisyys
 - o eri käyttäjäryhmien huomioiminen – onnistumiset ja epäonnistumiset
 - o asuinalueen viihtyisyys
- Miten tätä puolta voitaisiin kehittää?
- Miten ylipäänsä haluaisitte kehittää asukastilojen toimintaa? Kaikki ideat ja ajatukset ovat tervetulleita!
 - o uudet toimintamallit, kiinnostavimmat toiminnot
 - o pääasialliset syyt/esteet olla käyttämättä asukastiloja ja miten nämä syyt voisi taklata – vai voiko/onko tarvetta?
 - o eri tilojen ”preferenssijärjestys” → missä tiloissa toimintaa tulisi järjestää ja/tai mitä toimintaa missäkin tilassa?
 - o suhtautuminen toimintojen maksullisuuteen
 - o onko käyttäjäryhmiä, jotka on unohdettu → kenelle ei ole mitään toimintaa?
- Miten näette edustamanne tilan tulevaisuudessa (noin 15-20 vuotta eteenpäin), mihin suuntaan tilat kehittyvät, tuleeko uusia tarpeita/käyttäjäryhmiä jne.
- Onko vielä jotain kehitysehdotuksia?
Mahdolliset asiakkaan lisäkysymykset.

KIITOS!